

Hol van de leeuw

Everything should be made as simple as possible, but not simpler. Deze wijze woorden van Albert Einstein spookten door mijn hoofd eind september op de jaarlijkse Eurovent summit in Praag.

Eurovent is een overkoepelende organisatie (waar o.a. Binnenklimaat Nederland bij is aangesloten) die 100+ maakindustrie partijen vertegenwoordigt met een totale omzet van meer dan 30 miljard. Op de Eurovent website is te lezen dat Eurovent zichzelf ziet als 'the voice of the European HVACR industry'.

Tijdens de Eurovent sessie waarin ook mijn presentatie zat kreeg ik inderdaad een beetje een The Voice gevoel van voor de leeuwen gegooid worden... Ik bedoel dan The Voice met hoofdletters; u weet wel, van dat programma dat om duistere redenen even van de buis is geweest, maar per januari 2026 weer op tv is met net even wat andere jury-leden. Hoezo dat 'voor de leeuwen gegooid gevoel'? Omdat ik het natuurlijk niet kon laten om de zaal te vragen waarom ze geen luchtbehandelingskasten en ventilatoren maakten ontworpen op een levensduur van 30 in plaats van 15 jaar. Dat leverde figuurlijk boe-geroep op en letterlijk een opmerking uit de zaal a la 'that would mean bankruptcy for all of us'. Heerlijk.

Maar alle gekheid op een stokje. Hoog tijd dat we eens een goed gesprek aangaan over circulariteit en de HVACR-maakindustrie. Niet alleen bij installateurs en (W+E) adviseurs zal er een andere wind moeten gaan waaien. Ook de maakindustrie zal aan de bak moeten. Zeker gezien de aankomende ESPRO-verplichtingen (ESPR staat voor Ecodesign for Sustainable Products Regulation). In artikel 16 van het bewuste beleidsdocument staat dat

fabrikanten verplicht zijn om productaspecten te verbeteren gerelateerd aan onder andere herbruikbaarheid, repareerbaarheid, energie-efficiëntie, recycleerbaarheid en de milieuvoetafdrukken. En nee, ESPR gaat dus niet alleen om de verplichting om in de toekomst alleen op basis van 'whole life carbon' producten en ontwerpen met elkaar te vergelijken. Kom ik vast in een volgende column nog wel eens op terug.

Terug naar Praag. Was het alleen kommer en kwel, circulair gezien? Zeker niet. Tijdens diverse pauzegesprekken kwam ik er achter dat steeds meer fabrikanten achter de schermen al heel serieus met het thema circulariteit bezig zijn. Zo blijken sommige partijen al best ver te zijn met het optuigen van aparte refurbishment productielijnen. En zijn sommige partijen al bezig om hun producten mee modulair te maken, opdat de componenten die snel verouderen, op een simpele, snelle manier geüpgraded konden worden. Het meest onder de indruk was ik van een pauze-verhaal dat ik had over heranalyses van materiaalstromen. Een partij nam in dit verband (off the record) het woord 'social sustainability' in de mond, zo van 'hoezo zijn we bij koffie wel vragen aan het stellen over de herkomst van grondstoffen en de arbeidsomstandigheden aan de bron, en doen we dat niet als het over

Column
Atze Boerstra

Atze Boerstra is hoogleraar gebouwinstallatie innovatie aan de TU Delft. Hij laat iedere editie zijn licht schijnen over heikele en minder heikele onderwerpen in de installatie-sector.

onze branche gaat?'. Terwijl er al wel diverse initiatieven bestaan als ARM (Alliance for Responsible Mining) en het in elk geval op papier mogelijk is als HVACR fabrikant om aan je toeleveranciers garanties te vragen over gebruikte grondstoffen (denk aan: grondstofwinning met aandacht voor goede arbeidsomstandigheden, zonder kinderarbeid gewonnen en niet afkomstig uit conflict gebieden). Die had ik zeker niet zien aankomen....

Tips richting leveranciers: niet alleen recycling maar kijk ook – en steeds meer – bij het hanteren van de R-ladder in de hoek van Rethink en (design for) Reuse & Refurbishment. Denk verder ook in kansen, en niet of niet alleen in termen van bedreigingen en verplichtingen. En ja, ik weet het, het is heel veel gedoe, die EPD's, zeker zolang elk land - NL voorop - op dat punt een eigen koers blijft varen. En richting de analyse markt zou ik willen zeggen: is het echt niet zo dat een deel van de markt bereid is om wat extra te betalen voor een product dat ontworpen is op extra lange levensduur en betere repareerbaarheid? Er zijn zat partijen in Nederland die op basis van life cycle kosten beslissingen nemen, in die hoek liggen echt kansen....